

M. Saim UYSAL

Yumuşak inişi amaçlayan yeni ekonomik model

10.8.2018

Rahip Brunson krizi sonrası A.B.D.'nin Türkiye'ye uygulayacağı yaptırım söylemleri döviz piyasasında oldukça yoğun çalkantılar yaşattı. 5.44 TL'ye kadar çıkan dolar, bu yazının yazıldığı anda 5.41 TL'de (0.50 Dolar 0.50 Euro'dan oluşan döviz sepeti ise 5.84 TL Türkiye kredi temerrüt Risk Primi 368'lere kadar yükseldi).

Hafta içinde Merkez Bankası bankaların rezerv opsiyon mekanizması (ROM) kapsamındaki döviz imkan sınırını %45'ten %40 düşürdü. Bu uygulamayla yaklaşık 2.2 milyar dolar tutarında dövizin bankaların kullanımına geçeceğini duyurmasına karşın bu düzenlemenin piyasada hiçbir etkisi olmadı. Hatta Merkezin "faiz arttırmama" kaygısının olduğu düşüncesiyle olumsuz bile algılandı. Merkez Bankasının piyasalara doğrudan döviz müdahalesi de yapacak imkanı yok. 27 Temmuz tarihli Analitik Bilançosuna göre net altın ve döviz rezervi 30.6 milyar dolar. Bunun 9.6 milyar dolarını altın rezervi oluşturuyor. Geriye kalan 21 milyar dolarla herhangi bir döviz müdahale imkanı yok. Zaten bu husus aylar önce IMF raporunda da vurgulanmıştı. (2018 Nisan Raporu IMF Websitesi Turkey: 2018 Article IV Consultation tüm üyeler için düzenlenen rapor) Söz konusu raporda TCMB brüt döviz rezervlerinin kısa vadeli yükümlülüklerle oranının gittikçe düştüğü ve benzer ekonomiler içinde en zayıf durumda olduğu tespiti yapılıyor. Aynı raporda "Türk finansal piyasalarının uluslararası yatırımcılarının hissiyatına karşı aşırı duyarlı" olduğu tespiti yapıldıktan sonra ekonominin aşırı ısınması sonucu bu hissiyat olumsuz etkilenirse Türkiye'den hızlı sermaye çıkışı olabileceği uyarısı yapılmıştı. Nitekim Nisan-Ağustos dönemindeki siyasi ve ekonomik gelişmeler (gerek küresel ortamdaki faiz arttırımı, ticaret savaşları, jeopolitik gelişmeler, İran yaptırımları, içeride ise genişleyici teşvik, vergi indirimi, KGF kredileri gibi maliye politikası ve Rahip krizi, Halkbank problemi) sonucu hızlı sermaye çıkışı yaşanmış ve döviz piyasalarındaki bu çalkantılar sonucu Türk Lirası benzer piyasalardan negatif ayrılarak yaklaşık %40 değer kaybına uğradı.

Bu yazımız yazıldığı anda yeni hazırlanan Orta Vadeli Planın esasları ve başlıca göstergeleri “Yeni Ekonomik Model” olarak duyuruldu.

Yeni Ekonomi Modelinin Başlıca Parametreleri

- 2019 yılı büyümesi %3-4 aralığına çekilecek
- Enflasyonu tek haneye indirerek politika tedbir seti detaylı olarak planlanacak
- Bütçe açığı %1.5’ler seviyesinde sınırlandırılacak
- Altyapı yatırımları ancak yurtdışı finansmanı bulunursa yapılacak
- Hazine borç çevirme kredi döndürme oranları %100’lerin altına indirilecek (yılsonu %104 planlanıyor)
- Yıl sonu bütçe açığı %2’nin altında olması amaçlanıyor
- Cari açık %4’ler civarında dengelenecek
- Orta vadeli plan döneminde kamu harcamalarında tasarruf esas alınacak
- Türk bankacılık sisteminin sermaye yapısı sağlam ve finansal dalgalanmaları yönetebilecek konusunda Kur ve Likidite riski konusunda problem yok deniyor.

Büyümeye fren basmaya amaçlayan cari açık, enflasyon ve bütçe açığını düşüren bu programın uygulaması söylem çerçevesinde olursa piyasalarda finansal istikrar sağlama yoluna gidilebilir.

Ancak unutmayalım ki son bir yıldaki dalgalanmalar sonucu borçlanmamızın maliyetleri artmış, reel faizlerimiz yükselmiş durumdadır. Döviz kurlarının bu seviyeye gelmesi 217 milyar dolar açığı bulunan özel sektörümüzün bilançolarını oldukça bozmuştur.

Bu durumda milli gelirimiz düşecek ve işsizlik artacaktır. Önümüzdeki dönemde başta sabit gelirliler (ücretli ve emekli) olmak üzere tüm kesimlerin gelirleri düşecektir. Ödenecek bu bedel karşılığında makro ekonomik parametreler (enflasyon, bütçe ve cari açık) olumluya doğru yönlenecek ve tekrar faizlerin düşmeye başlamasıyla yatırımların ve dolayısıyla milli gelirin artması süreci başlayacaktır.

Özeti: Önümüzde acı reçeteli bir süreç başlıyor.